

О.А. Карлова,

*д-р екон. наук, професор кафедри менеджменту і маркетингу
в міському господарстві, Харківський національний університет міського
господарства імені О.М. Бекетова, м. Харків*

Х. І.Калашнікова,

*к. екон. наук, асистент кафедри менеджменту і маркетингу
в міському господарстві, Харківський національний університет міського
господарства імені О.М. Бекетова, м. Харків*

ГЕНДЕРНА РІВНОВАГА ЯК ВИСХІДНА СКЛАДОВА СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ МІСТА

Суттєве погіршення якості життя населення та значний економічний спад, що є наслідками впливу глобальної фінансово-економічної кризи на економіку України та її регіонів, продемонстрували відсутність ефективної системи прогнозування та стратегічного планування на регіональному рівні. Така система дозволила би визначити найбільш вразливі (з точки зору наявності внутрішніх кризових явищ) елементи регіональної соціально-економічної системи, змодельовати зовнішній вплив, визначити основні точки опору та розробити адекватні заходи мінімізації впливу екзогенних криз на сталість функціонування мезосистеми. Численні дослідження регіональних проблем розвитку доводять, що локомотивами сталого розвитку регіонів є великі міста. За відсутності стратегічного підходу до планування розвитку цих міст і чітко визначеної відповідальності регіональних органів управління неможливе їхнє посткризове відновлення та подальший сталий розвиток.

Основною рисою чинних стратегічних планів та програм регіонального розвитку є недостатня обґрунтованість вибору стратегічних напрямів, розподілу ресурсів та визначення інструментів реалізації програмних заходів, критеріїв та індикаторів оцінювання досягнутих результатів. Зокрема, відсутня система показників, що дозволяє виділяти стратегічні процеси (життєдіяльності населення, діяльності господарюючих суб'єктів, відтворення

і розвитку). Ці недоліки виникають через брак компетентності і недостатнє володіння управлінськими технологіями, які найсуттєвіше впливають на сталий розвиток великого міста. Одна з суттєвих проблем, яка виникає в процесі управління розвитком великого міста, полягає в тому, що на стадії стратегічного планування не застосовуються інструменти, які дозволяють оцінити наслідки прийнятих стратегічних рішень, а використання несистематизованих показників соціально-економічного розвитку великого міста не дає змоги обрати найкращий стратегічний варіант. На стадії реалізації стратегії соціально-економічного розвитку великого міста відсутня дієва система моніторингу, що є необхідною як для оцінки ефективності руху до встановлених цілей, так і для прийняття своєчасних рішень щодо забезпечення якісних змін і діагностики їх наслідків.

Нова господарська ситуація, що склалася у сфері життєзабезпечення на початку її реформування, зміни взаємодій внутрішніх і зовнішніх факторів, вимагають нових підходів до управління цією сферою : 1)реалізація цілісної концепції стратегічного управління розвитком сфери життєзабезпечення, яка взаємоузгоджена з стратегічними напрямками соціально-економічного розвитку великого міста; 2) синтез державного та ринкового регулювання.

Місія організацій (підприємств) сфери життєзабезпечення є ядром системи цілей і висхідним моментом стратегічного управління розвитком цієї сфери.

Цілі розглядаються як формальне відображення інтересів власників, суб'єктів господарювання, органів регіональної влади та інших осіб (споживачів ЖКП) з урахуванням їх відносної влади та характеру взаємодії. Генеральна мета некомерційних (муніципальних) організацій як правило збігається з місією: перехід житлово-комунального господарства на ринкові, соціально орієнтовані принципи функціонування для забезпечення населення великого міста житлово-комунальними послугами (ЖКП) необхідної якості та кількості. На основі цілей формуються стратегічні завдання, які повинні бути вирішені у визначених часових і ресурсних межах. При формуванні стратегії

управління розвитком сфери життєзабезпечення необхідно врахувати результати аналізу зовнішнього середовища: суспільно-політичної ситуації, законодавчого та правового простору, економічних і соціальних умов життя населення.

Одним з пріоритетних напрямів розвитку сфери життєзабезпечення повинно стати впровадження систем менеджменту якості (СМЯ) на підприємствах, що входять до її складу.

Для об'єктивної оцінки якості результатів будь-якої високотехнологічної продукції або послуги, до яких, безумовно, належать житлово-комунальні послуги, необхідно мати також уявлення про те, яка якість самого процесу надання цих послуг, тобто наскільки він ідеальний, упорядкований, організований, забезпечений, націлений на запобігання появи відхилень, невідповідностей тощо. Якість таких процесів зазвичай підтверджується гарантією того, що надана послуга повинна відповідати встановленим вимогам і, в першу чергу, вимогам споживачів. Забезпечення ж таких гарантій у всьому світі пов'язують з наявністю в організації певної системи менеджменту якості.

Для сфери життєзабезпечення система менеджменту якості – це комплексна система управління діяльністю організацій, що забезпечує надання житлово-комунальних послуг високого рівня якості при оптимальних витратах для максимального задоволення вимог споживача і створює задоволення персоналу результатами діяльності організації. Стратегія управління розвитком сфери життєзабезпечення великого міста повинна формуватися за результатами SWOT – аналізу, а одним з її пріоритетних напрямів, як зазначалося вище, повинно стати впровадження системи менеджменту якості на підприємствах. Принципи менеджменту якості служать основою для розробки політики якості.

Для СМЯ основні принципи, на яких повинна будуватися система, повинні збігатися з базовими принципами менеджменту якості, вказаними в стандарті ДСТУ ІСО 9000-2001 «Система менеджменту якості. Рекомендації щодо поліпшення діяльності»:

1. Орієнтація на споживача.

2. Процесно-орієнтований підхід. Бажаний результат досягається ефективніше, якщо різними видами діяльності і відповідними ресурсами управляють як процесом. Це призводить до необхідності інвентаризації всіх життєво важливих процесів підприємства, визначенню відповідальних за такі процеси і документальної регламентації останніх.

3. Системний підхід до менеджменту. Виявлення, розуміння і менеджмент взаємопов'язаних процесів як системи, яка сприяє результативності та ефективності організації для досягнення її цілей.

4. Постійне покращення – в цілому слід розглядати як незмінну мету діяльності підприємства сфери життєзабезпечення.

Внутрішній ситуаційний аналіз – це оцінка можливостей і ресурсів підприємств сфери (фінансових, матеріальних, трудових ресурсів). В цілому цей аналіз є необхідною передумовою для прийняття рішень щодо вибору стратегії управління розвитком сфери життєзабезпечення великого міста. В результаті аналізу параметрів розвитку великого міста визначаються особливості, що характеризують сильні сторони і проблеми розвитку сфери, можливості і загрози зовнішнього середовища, які зводяться в матрицю рішень SWOT- аналізу (табл. 1).

Таблиця 1

Матриця SWOT – аналізу

	Можливості	Загрози
Сильні сторони	Стратегія використання сильних сторін системи	Стратегія використання сили для подолання загроз
Слабкі сторони	Стратегія подолання наявних слабких сторін	Стратегія позбавлення від слабких сторін для подолання наявних загроз

За результатами аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища сфери життєзабезпечення, з урахуванням місії та цілей, визначається глобальна стратегія розвитку, яка узгоджується з приватними.

Для сфери життєзабезпечення великого міста з трьох стратегій (зростання, конкуренції, адаптації) здійснюється вибір найоптимальнішої.

З розвитком ринкових відносин та місцевого самоврядування в Україні адміністративно-територіальні одиниці отримали можливість самостійно визначати стратегію свого розвитку. Найважливішим результатом цих позитивних змін стала можливість переходу до політики довгострокового сталого розвитку країни на основі створення єдиної загальнодержавної системи розробки прогнозно-планових документів, що базується на прогнозах, стратегіях і програмах комплексного соціально-економічного розвитку регіонів, які розробляються з урахуванням пріоритетних напрямів розвитку країни в цілому та соціально-економічного потенціалу адміністративно-територіальних одиниць.